

Not Carl: «Tenuta absurda, maligna ed ipocrita»

La Cuminanza d'interess da las vischnancas concessiunaras sa defenda cunter ina reducziun dals tschains d'aua

DA MARTIN CABALZAR

■ **Las vischnancas da concessiun da las ovras electricas dal Grischun vegnan ad insister vinavant sin in'indemnisaziun adequata per l'exploitaziun da las auas. Quai è resorti clermain da la radunanza da las vischnancas concessiunaras.** Il parsura da las vischnancas concessiunaras *Not Carl* (Scuol) ha critigà vehementamain l'intenziun dals baruns d'electricitad da scursanir ils tschains d'aua en vista a la diminuaziun massiva dals pretschs sin il martgà d'energia. Lur intenziun è da remplazzar il sistem actual caracterisà d'ina stabilitad dals tschains d'aua cun in sistem che sa cumpona d'ina contribuziun da basa e d'ina premia flexibla dependenta da la fiera.

Betg main che 26 milliardas francs hajan ils concerns d'energia ed ils chantuns da la Bassa sco possessurs incassà tranter 2000 e 2013 or dals gudogns recaltgads cun la forza idraulica. La finala hajan las vischnancas concessiunaras stuì spitgar dapi 1998 betg main che 12 onns sin in auzament dals tschains d'aua. Ed anc adina na sajan las ovras electricas betg sutmessas a la taglia là nua che l'energia vegn producida (en muntogna), mabain là nua ch'ella vegn consumada (en la Bassa).

«Absurd, malign ed ipocrit»

Ed uss veglian ins anc privar las vischnancas ed ils chantuns muntagnards dals tschains d'aua. Quai saja «absurd, malign ed ipocrit». Summa summarum sa tracti d'ina summa da radund 120 milliuns che las vischnancas concessiunaras ed il chantun Grischun incasseschan annualmain sut il titel da tschains d'aua. La flexibilisaziun dals tschains d'aua sco els

Il parsura *Not Carl* ha duvrà clers plets a la radunanza generala da la Cuminanza da las vischnancas concessiunaras.

FOTO Y. BÜRKL

vegnian proponids da las organisaziuns d'economia saja in grond privel per il chantun Grischun e per las vischnancas concessiunaras, è Carl persuadì. Ina perdita da 75 milliuns fissia programmada. «Ina reducziun dals tschains d'aua avess consequenzas disastrusas per las vischnancas e metess en privel la colonisaziun decentrala da noss pajais», accentuescha Carl a la fin da ses votum engaschà.

Mantegnair la valur da la forza idraulica

«Tge pon ils chantuns da muntogna interpretar per garantir vinavant in niz fair da la valita da la forza idraulica?» Davart quest tema ha referì l'anteriur cusseglier nazional ed expert en dumondas d'energia *Rudolf Rechsteiner* (Basilea). Ina mondia betg mo per defender in dretg

ed in'indemnisaziun adequata per il dretg d'exploitar las auas ch'ils ins vesan sco dretg legitim, auters dentant sco privilegi. I mondia per il fundament da la segirezza da provediment e per in process tuttavia legitim d'in servetsch che saja tuttavia relevant per noss sistem.

Concret sa tracti da mantegnair la pli impurtanta funtauna d'energia indigena en il mixt d'energia, per in'indemnisaziun per garantir il provediment entras lais da farmada, per ina gulivaziun dals interess tranter muntogna e citads sco era per il pretsch per unfrir cuntradas da valita.

Indemnisaziun per reserva obligatorica

In dals motivs per ils bass pretschs actuals da la forza idraulica saja il fatg ch'ils implants atomars sajan vinavant en func-

ziun e quai senza ina segirada da responsabladad. Lur proprietaris na patratgan insumma betg vidlonder da procurar sez per la finanziaziun per dismetter il rument radioactiv che munta actualmain a radund 17,7 milliardas francs. Quai e la subvenziun per energias alternativas hajan per consequenza ch'ils pretschs sin il martgà d'energia sajan sfalsifitgads. Uschia vegnia la forza idraulica vendida sut ses pretsch, punctuescha Rechsteiner.

En vista a la renunzia a l'energia atomara e considerond il fatg che sulegl e vent n'èn betg disponibels a moda regulara e da tut temp survegn la forza idraulica ina nova muntada sco «batteria da gulivaziun». Questa nova funcziun da l'energia idraulica sco energia da reserva per gulivar e nobilisar la produziun d'energia solara e da vent stoppia vegnir reglada sin basa costituziunala e legala ed indemnisada adequatamain, punctuescha Rechsteiner. El sorta da l'imaginaziun che questa indemnisaziun correspundia en il minimum a l'indemnisaziun actuala dals tschains d'aua. Tenor sias calculaziuns correspundia il volumen da reserva dals lais da fermada ad ina summa dad ina fin 1 1/2 milliardas francs ch'ins stuess impunder per batterias.

Als chantuns da muntogna recumonda il referent dad ir a la tschertga da partenaris en las citads da la Bassa e tar las organisaziuns da l'ambient e da discutir ina strategia che rinforza tant l'energia idraulica sco l'energia solara e da vent.

Da muntada centrala per il Grischun Cusseglier guvernativ *Mario Cavigelli* ha infurmà ils preschents davart il stan actual ed en vista a la revisiun da la lescha federala dal dretg d'aua. Ils tschains d'aua sajan da relevanza essenziala per il chantun Grischun e sias vischnancas. An-

nualmain incasseschan chantun e vischnancas grischunas radund 120 milliuns tschains d'aua, en Svizra èn quai 550 milliuns. En il Grischun datti 12 vischnancas nua che las entradas da tschains d'aua èn pli autas che las entradas da taglia. Era sin la gulivaziun da finanzas han ils tschains d'aua in grond effect.

Cavigelli renda dentant er attent al fatg che la forza idraulica n'haja betg pli ina posiziun da monopol, il martgà saja parzialmain liberalisà. Las subvenziuns per energias alternativas e mesiras protecziunisticas entaifer la UE sfalsifitgeschian il martgà ed impedeschian ina liberalisaziun totala. Uschia sajan 75% da l'energia che vegn producida actualmain en Svizra perutgads d'in martgà regulatoric.

Cavigelli pledescha per conceder a tuttas energias las medemas kundiziuns da partenza. A curta vista saja quai pussaivel mo cun in schurmetg regulatoric, a mesa vista vegn in tractament egual prendì en mira. I fetschia dentant prescha, pertge 2019 scadia la soluziun vertenta. I dettia en quest connex in'entira platetta d'ideas, models ed instruments. Las organisaziuns economicas e las ovras electricas favuriseschan actualmain il project cun ina contribuziun da basa ed ina cumpart supplementara flexibla. Cun quest model pudess la cussegliera nazionala preschenta *Silva Semadeni* ir d'accord, kundiziunà che la contribuziun da basa correspundia a l'autezza actuala dals tschains d'aua.

Per betg manevrar ils chantuns da muntogna che produceschan forza idraulica en l'isolaziun totala sajan ins a la tschertga da partenaris pussaivels per obtegnair ina maioritad en il parlament, declera Cavigelli, che presidescha actualmain la conferenza dals ministars chantunals da l'energia, lur strategia.